

מלאות אכילת נוי

פיטם ורעמס

„איך מתנהלים עסקי האתרוגים?“ שאלתי את גברת זוננפלד, המוכרת אותם בסיטור גות וליחידים וגם בלתימורכבים, וגם מסדרת משלוחים לחוץ-לארץ, בסימטת הר סיני מול בית-הכנסת הגדול בתל-אביב.

עסקי האתרוגים מסובכים, מפני שהסוחרים — הגדולים לפחות — אינם קונים אתרוגים בעין, אלא בכוח. הם קונים את האתרוגים זל העצים, עוד לפני שהם צומחים עליהם, וזאת אומרת שנה למפרע. מיד אחרי שנגמר תג הסוכות מזורזים הסוחרים לקנות את יבולי אותם העצים שעליהם צמחו האתרוגים היפים ביותר בעונה של חלפה וזה סיכון גדול לכל הדיעות.

גב' זוננפלד אינה יכולה לשכוח את אותו הפרדס שהיה לערבי אחד בבית דגון, שצילו היו רגילים לקנות את יבול העצים מראש במשך 19 שנה רצופות, עד שפרצה פתאים מלחמת העולם השני.

כשהגיעו ימות החום ושלחו את הפועל להשקות, חזר הפועל בבהלה, ואמר שאי אפשר להיכנס לפרדס, מפני שעל הגדר יש שלטים להיוזרה מוקשים. „אבל האתרוגים יישרפו מהשמש!“ נזעקה גב' זוננפלד. „שירפפו!“ ענה הפועל, „אני לא נכנס לתוך מוקשים!“ הלכה הגב' זוננפלד אל הפרדס ונוכחה לדעת שהפועל לא מפחד לחינם. שלטי האזהרה תלויים באמת על הגדר. אך שהסתובבה עצובה, פגש אותה שכן, ואמר לה שכל זה לא נכון, שאין שם מוקשים בכלל, אלא ששמו את השלטים בגלל אגרטל. לנה. זאת אומרת פחדו מאנשי אציל שילכו לרמלה דרך הפרדסים. מיד קראה לפועל שלה ואמרה לו: „דע לך שאין מוקשים ואנחנו נכנסים לפרדס. אני אלך קודם ואתה אחרי.“

וככה זה היה: „באמת לא היו מוקשים שמה, אף על פי שפחדתי. רק את הצינורות ואת החלקים של המוטור גנבו.“

כאן הפסיקה הגב' זוננפלד לספר לי מי עוללות מלחמת השיחרור, מפני שבא קונה לקנות אתרוג.

בא קונה עם כובע וזקן לקנות אתרוג ביד, הסיט את משקפיו על מצחו והסתכל באתרוג מול השמש. סובב אותו בראשי אצבעותיו ושאל אם אין אתרוג יותר יפה. התחילו להוציא לו את רוגים ועוד אתרוגים, עד שכל השולחן היה מלא מהם והגב' זוננפלד אומרת לו: „אתה רואה? אצילי הם כולם מובחרים.“

עוד זה מסובב את האתרוגים המובחרים מול השמש ובא קונה חדש, עם כובע, אבל מגולת. „איפה הגנרל?“ הוא שואל. „אתה מתכוון לפועל שעובד אצילי?“ שא' לה גב' זוננפלד.

„אני יודע? היה פה תמיד אחד עם זקן, זה הגנרל, אני קורא לו. הוא היה פסוד לי תמיד את המשלוח ותמיד היה בסדר מלבד פעם אחת.“

„אני יודעת, זה הפועל. עכשיו היא איננה. אני יכולה לתת לך מה שאתה רוצה. אתה רוצה אתרוג יפה?“

האיש שחיפש את הגנרל לא היה מעוניין לראות את האתרוגים. מספיק לו שהוא משלם בעד. רוצה שיבחרו בשבילו אחד יפה וישלחו אותו לאמריקה כמו שהיא רגילה לעשות בכל שנה.

כאן ראיתי שלא לכל אחד מציעים את אותם האתרוגים. בעלת העסק מסתכלת קר דם בלקות, בשביל לראות מה צריך לתת לו. יש אחד שנותנים לו אתרוג בלירה ויש אחד שנותנים לו בחמש-עשרה. בשביל לי שלוח לאמריקה נותנים אחד לא פחות מי שששבע לירות, מפני שלא יפה לשלוח אתרוג לא יפה לאמריקה.

היופי של האתרוג לא שייך לגודל. אתרוג עגול כמו תפוח-זהב, לא יפה. מה שצריך, זה אתרוג ארוך קצת, שהחלים העליון שלו, עם הפיטם, מחודד כמו מגדל. אחר כך בא הענין של הערוגות: האתרוג היפה יש עליו

ערוגות בולטות, החוצות אותו מקוטב אל קוטב. אחר כך באים התחלים, שכל אתרוג יפה יש עליו תחלים קטנים, שאלה לא בליטות סתם, אלא גלים גלים, העוטפים את האתרוג מסביב.

חוץ מהכל, תלוי גם היופי של האתרוג בזה, שאין עליו שום קישקישים. לא תחכים, לא סריטות, לא כנימות ולא גירודים. אם מוצאים עליו איזו כנימה, תופסים מיד קיסם עץ, שמרטיבים את קצהו בלשון, ו מורידים את הכנימה בזהירות. לא כל אחד שבא לקנות מביין ויודע להבדיל בין אתרוג יפה ולא יפה. זה בדיוק כמו להבדיל ביופי של בחורות, שלא כל אחד מביין בזה.

אם לא מתפוצצים קודם מחוסר סבלנות. ברוך השם מכרו. עכשיו מתחילים לחפש קופסה, מפני שאי אפשר לשלוח אתרוג לאמריקה כשהוא עטוף בנייר עתון. על זה המציאו שני מיני קופסאות: יש קופסאות מרובעות ויש עגולות. הקופסה העגולה היא עגולה והמרובעת היא מרובעת, אף על פי שאף אחד אינו יודע למה, בעצם, ההבדל. אחרי שנפטרנו מהקונים, חזרנו לדוש בעסקי האתרוגים. הולכים וקונים פרס או כמה עצים. הנה יצא שם, שבאיוה מקום יש 10 או 12 עצים המצמיחים אתרוגים מובחרים. מיד רצים לשם כל הסוחרים. מי ש מגיע ראשון מתחיל להרביץ מחיר. נגיה

הקביה, שהאתרוג, אפילו אכל לו משהו את הפיטם, או שהוא סתם פסול, אף פעם לא הולך לאיבוד. גם האתרוג הכשר שבעליו קנה אותו בחמש עשרה לירות, לא כל הכסף הפסד, מפני שעדיין אפשר לעשות ממנו ריבה וקונפיטורה.

וכך עושים ריבה מאתרוג של מצוה: חותכים את האתרוג לפלחים ומצויאים ממנו את התוך המיצי ומשאירים רק את הבשר הלכן ואת זה מבשלים שלוש פעמים במים וכל פעם שופכים את המים החוצה, בשביל לרוק את המרירות. בפעם הרביעית כבר לא שופכים את המים אלא מכניסים סוכר ביחס של 1:1 וקצת לימון לטעם ומבשלים. מי שאוכל ריבה כזה, מבטיחה לי גב' זוננפלד, מלקק לעצמו את האצבעות. „הנה, בנמן האנגלים, שלחנו פעם 1200 קילו לי אנטורפן, לנתן שטראוס, בשביל ריבה וזה הכניס לנו יותר כסף אפילו מהאתרוגים, מפני שזה היה משהו נהדר. וכל פעם היה נתן שטראוס מבקש יותר ויותר, עד שלקחו אותו הגרמנים בנמן המלחמה.“

יש אמת במשלים

הקש שבר את הגמל. זה קרה בדיוק ב-3 שעה אחרי הצהריים, כשכל המרפאות של קופת-חולים היו סגורות. הגמל, שבנו ה-3 שבור כאב לו מאוד, הרים בחמת זעם את שפופרת הטלפון וטילפן למרפאת זמנהוף. „לאיזה סניף אתה שייך?“ שאל קול נשי ומתוק.

„לסניף תל-נורדוי.“

„אז למה אתה לא פונה לאסתר המלכה?“ שוב הרים הגמל את שפופרת הטלפון וצלצל לסניף אסתר המלכה. קול גברי ו עמוק ענה לו, שעליו להתקשר עם הרופא התורן ד"ר ברל בלוטי.

צלצל הגמל לד"ר ברל בלוטי, אבל ה-רופא התורן לא היה בבית. „הלך למר-פאת שבז“, אמרה אשתו.

„אבל מה אעשה!“ יילל הגמל, שבנו ה-3 שבור כאב לו מאוד. „אני מוכרח לקבל טיפול מפני שהקש שבר לי את הגב!“

אשתו של הד"ר בלוטי מסרה לו את מספר הטלפון של ד"ר מינץ. הגמל צלצל לד"ר מינץ וקיבל ממנו את מספר הטלפון של ד"ר יהלום וד"ר יהלום הפנה אותו לד"ר בריקרח וד"ר בריקרח לא הפנה אותו לאף אחד מפני שהיה בחופשת מולדת.

ברוב יאושו פנה הגמל לרופא פרטי ש בדק אותו, עשה לו צילום רנטגן, ושם את הגב השבור בגבס. הכל ביחד עלה 15 לירות והגמל לקח על זה קבלה.

למחרת החייצב הגמל במרפאת הסניף שלו, וזא בתל-נורדוי. הציג את הקבלה ב-ביקש כזוהי את הכסף. הפקיד הסתכל ב-קבלה ואמר שיש צורך לחכות עד שהרופא הראשי יחזור מחוץ-לארץ ויאשר את ה-חשבון, וגם אז, רק 2.50 לירות, מפני שקופת-חולים לא מחזירה יותר מ-2.50 ל"י בשביל הוצאות על רופא פרטי.

„מדוע אני צריך לשלם בעד זה שאין לכם רופא תורן בשעות הצהריים?“ אמר הגמל בכעס. „לא מספיק שאני משלם כל חודש כמעט 20 לירות מיסים?“

„אם אתה חושב שהסידור הזה לא צודק, שלח תלונה למרכז.“ ענה הפקיד וסגר את חלון הזכוכית האטומה.

הגמל כעס מאוד והחזיר את פנקס-החבר של ההסתדרות באופן הפגנני והלך לחפש קופת-חולים אחרת. אם מצא או לא מצא, אינני יודע, אבל את הקש הוא שונא מאז שינאת מוח.

כה אמר טוסבראהינדי:

התפוח לא נופל רחוק מניוטון.

מרכז האתרוגים

בסיטונות וליחידים

גם בלתי מורכבים

חסדרים משלוחים לחוץ-לארץ

השלט המפנה את הלקוחות לבית המסחר של הגב' זוננפלד

שגמרו על 4000, עד שבאים לשלם את הכסף בא סוחר אחר ומעלה את המחיר וכוחב את העצים מתחת לאצבעות. כשאף אחד לא סוחב את העצים, קונים אותם ומתחיל הטיי פול וזה תלוי לפי ההסכם.

יש סוחרים המטפלים בעצים בעצמם, מ-פני שאינם סומכים על בעל הפרדס, ויש כאלה שמשאירים את הטיפול לבעל הפרדס, מפני שהטיפול בעצי האתרוגים הוא מדויק ויכול לשגע גודד שלם של פילים. צריך להשקות, ולקשור את הענפים שלא יצמחו וידקרו את האתרוגים, ואחרי כל הטיפול ה-עדין הזה עוד תלוי במזל.

אותם 12 העצים ששילמו בעדם 4000 לירות, יכולים לצמיח יבול של 400 את-רוגים, 200, או אפילו 80 אתרוגים ל-עץ. מספיק אפילו שלג אחד בחורף, או חמטין אחד בקיץ, שכל הכסף יירד לטמיון. בסוף, אפילו צמחו הרבה אתרוגים, משאי רים לפעמים 70% על העץ, מפני שלא שוח להוריד אותם. את הפסולת הזאת שולחים אחר כך לבית החרושת לריבה.

וזה אולי אחד הדברים הכי טובים שעשה

אחד דמי עם קפוסה שחורה בא לקנות אתרוג, בעזרת זכוכית מגדלת. כמה שאומ' רים לו שהאתרוג הזה הוא מובחר שבמוב' חיר, לא מאמין, אלא עובר עליו עם הזכוכית המגדלת, כמו אחד שבדוק בול יקר' מציאות, אם כל הקשקשים שלמים.

הקפדנות והרצינות הו, שאנשים מיה-סים ללימון הירוק הזה, באמת מפליאים. אני כבר לא מתפלא אם יבוא עם אחד עם מיקרוסקופ. כשאני אומר את זה בקול רם, אומרים לי שזו לא בדיחה, מפני שבמת יש כאלה הבאים עם מיקרוסקופ, אבל הם באים יותר מאוחר, אחרי יום כיפור. אלה שבאים היום, הם רק כאלה שבאים לשלוח אתרוגים לאמריקה. אלה לא מבינים כל כך גדולים אבל גם הם מבלבלים את המחה. מוציאים לכל קונה אולי עשרה אתרוגים ואחר כך מתחילים לעמוד אתו על המקח. כשאומרים לו עשר לירות או הוא מוכן לשלם רק ארבע, ואז מתחילים להוריד לו לתשע וחצי והוא מוכים לעלות לחמש וכך מתחילים לטפס לאט לאט בסולם יעקב. זה עולה וזה יורד עד שנפגשים באיוה שלב,